

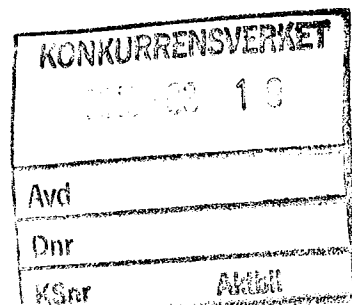
**KAMMARRÄTTEN
I JÖNKÖPING**
Avdelning 1:3

DOM

2018-03-16
Meddelad i Jönköping

Mål nr 2895–2896-17

1

KLAGANDE

Sandå Sverige AB, 556467-7119

Ombud: Advokaterna Maria Pedersen och Ingrid Sandstedt
Advokatfirman Pedersen AB

MOTPARTER

1. Karlshamns kommun
2. Karlshamnsfastigheter AB, 556188-5160

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Växjö's dom den 16 oktober 2017 i
mål nr 1844–1845-17, se bilaga A

SAKEN

Överprövning av upphandling

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 220541

Postadress
Box 2203
550 02 Jönköping

Besöksadress
Slottsgatan 5

Telefon
036-15 68 00 (vx)
E-post: kammarrattenijonkoping@dom.se
www.kammarrattenijonkoping.domstol.se

Telefax
036-16 19 68

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

YRKANDEN M.M.

Sandå Sverige AB (Sandå) yrkar i första hand att kammarrätten, med ändring av förvaltningsrättens dom, ska besluta att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts på så sätt att anbudet från Stoby Måleri AB (Stoby) förkastas. Sandå yrkar i andra hand att kammarrätten ska förordna att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse har gjorts på så sätt att Karlshamns kommun och Karlshamnsfastigheter AB begär en förklaring av Stobys onormalt låga anbud enligt 16 kap. 7 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU).

Karlshamns kommun och Karlshamnsfastigheter AB (hädanefter kommunen) motsätter sig bifall till överklagandet.

VAD PARTERNA ANFÖR

Sandå

De möten som påstås ha ägt rum under år 2016 visar inte att upphandlingen påbörjades det året. Även om upphandlingen skulle anses ha påbörjats år 2016 ska bestämmelserna om onormalt låga anbud i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling tillämpas.

De priser som Stoby har lämnat är 75-117 procent lägre än övriga anbud. Kommunen har i yttrande till förvaltningsrätten medgett att övriga anbud i upphandlingen var avsevärt högre. Det innebär att Stobys pris ”förefaller” vara onormalt lågt. Någon annan bedömning kan inte göras.

Upphandlande myndigheter är skyldiga att begära en förklaring till ett anbud som förefaller vara onormalt lågt. Myndighetens bedömningsutrymme får inte sträckas så långt att bestämmelsen förlorar sitt syfte genom att den upphandlande myndigheten tolkar fram en förklaring till ett lämnat anbud.

Om anbudet förefaller vara onormalt lågt ankommer det på leverantören att visa att så inte är fallet. Kommunen kan inte genom att enbart påstå att den inte har gjort bedömningen att Stobys anbud är onormalt lågt undkomma skyldigheten att begära en förklaring. Det är i strid med lagen om offentlig upphandling att, som kommunen gör, påstå att kommunen har gjort en bedömning av offererat pris och möjliga förklaringar. Det är Stoby som ska lämna en förklaring och inte kommunen som ska uppskatta en förklaring.

Kommunen

Upphandlingen påbörjades den 29 november 2016. Projektet startades genom att alla Karlshamns kommuns bolag fick frågan om de önskade delta i en upphandling av måleriarbeten. Karlshamns kommun och Karlshamnsfastigheter AB hade ett projektmöte inför upphandlingen den 20 december 2016.

Stobys anbud har inte uppfattats som onormalt lågt. Trots detta har kommunen nogsamt undersökt anledningen till att Stobys påslag på riksprislistan är lägre än påslagen för övriga anbud. Kommunen kunde försäkra sig om att Stoby hade tolkat upphandlingsdokumenten korrekt. Ett påslag om 75 procent på riksprislistan ger anbudsgivaren en god marginal samtidigt som upphandlande myndighet känner sig trygg i att anbudsgivarens medarbetare kommer att erhålla avtalsmässig ersättning. Det är endast om ett anbud förefaller vara onormalt lågt som kravet på en utredning av det låga priset träder in. Det har således inte funnits någon skyldighet att avkräva Stoby en förklaring. Kommunen kan därmed inte heller anses ha agerat i strid med lagen om offentlig upphandling.

SKÅLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser

I målen har inte framkommit att Karlshamns kommun och Karlshamnsfastigheter AB under år 2016 har vidtagit någon sådan utåtriktad åtgärd som innebär att upphandlingsförfarandet ska anses ha påbörjats före det att lagen (2016:1145) om offentlig upphandling trädde i kraft (jfr rättsfallet HFD 2013 ref. 31). Vid sådant förhållande följer av övergångsbestämmelserna att denna lag ska tillämpas i målen.

Om ett anbud förefaller vara onormalt lågt ska den upphandlande myndigheten, enligt 16 kap. 7 § första stycket LOU, begära att leverantören förklarar det låga priset eller kostnaden. Myndigheten ska, enligt andra stycket, förkasta anbudet om leverantören inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat det låga priset eller kostnaden. Enligt tredje stycket ska en upphandlande myndighet också förkasta en leverantörs anbud om den finner att det onormalt låga priset beror på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter.

Upphandlande myndighets skyldighet att förkasta onormalt låga anbud

Kammarrätten har inledningsvis att ta ställning till om en domstol kan besluta om ingripande enligt lagen om offentlig upphandling, på den grunden att den upphandlande myndigheten inte har bedömt att ett anbud förefaller vara onormalt lågt och av denna anledning inte har funnit skäl att begära en förklaring till anbudspriserna eller anbudskostnaderna från anbudsgivaren.

En upphandlande myndighet ska utan att begära en förklaring förkasta en leverantörs anbud om den finner att det onormalt låga priset beror på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbets-

rättsliga skyldigheter. I andra fall gäller att skyldigheten att förkasta ett anbud inträder först när myndigheten eller enheten har gjort bedömningen att anbudet är onormalt lågt och leverantören inte har förklarat detta på ett tillfredställande sätt (jfr prop. 2015/16:195 s. 795-796). Det råder emellertid ingen tvekan om att det även ankommer på den upphandlande myndigheten att identifiera anbud som ur pris- eller kostnadshänseende är misstänkt låga (jfr EU-domstolens avgörande i de förenade målen C-285/99 och C-286/99, Lombardini och Mantovani, punkt 55 och HFD 2016 ref. 3).

Om en upphandlande myndighet underlåter att iaktta sin skyldighet att identifiera misstänkt låga anbud till men för upphandlingens effektivitet och med ökad risk för att oseriösa anbud antas, anser kammarrätten att denna brist bör kunna ligga till grund för ett ingripande enligt lagen om offentlig upphandling. En annan ordning, där bedömningen av vad som är ett onormalt lågt anbud helt överläts till den upphandlande myndighetens fria skön och inte kan bli föremål för överprövning, skulle enligt kammarrätten innebära att myndighetens skyldighet att förkasta onormalt låga anbud enligt 16 kap. 7 § andra och tredje stycket LOU urholkas. Det bör således vara möjligt att besluta om ingripande enligt lagen om offentlig upphandling på den grunden att den upphandlande myndigheten har underlåtit att begära en förklaring till ett anbud som förefaller vara onormalt lågt.

Bevisbörda och beviskrav

Någon definition av begreppet onormalt låga anbud finns varken i lagen om offentlig upphandling eller i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU. Högsta förvaltningsdomstolen har i HFD 2016 ref. 3 uttalat att det ankommer på den upphandlande myndigheten att i varje enskilt fall bedöma om ett anbud är onormalt lågt, inom det handlingsutrymme som reglernas utformning ger. Utformningen av bestämmelsen i 16 kap. 7 § LOU ger enligt kammarrätten upphandlande myndighet en förhållandevis stor frihet att avgöra vad som utgör ett onormalt lågt anbud.

I mål som de aktuella, där sökanden är en förlorande anbudsgivare som gör gällande att vinnande anbudsgivares anbud inte borde ha antagits utan att upphandlande myndighet först begärt en förklaring, är det enligt kammarrätten sökanden som har bevisbördan för att anbudet förefaller vara onormalt lågt. Eftersom kommunen har en relativt stor frihet att avgöra vad som ska anses vara ett onormalt lågt anbud måste det krävas att sökanden förebär förhållandevis stark bevisning till stöd för att anbudet är att betrakta som onormalt lågt.

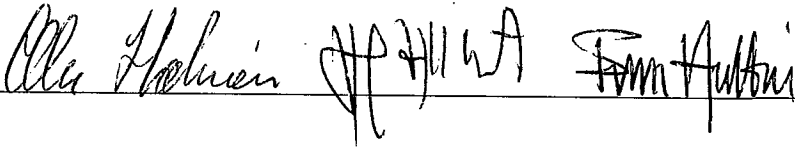
Bedömningen i de aktuella målen

Sandå har anfört att Stobys priser är 75-117 procent lägre än övriga anbudsgivares offererade priser. Sandå har vidare i yttrande till förvaltningsrätten anfört att Stobys påslag för invändig målning, med beaktande av rådande snittlöner, helglöner, avgift till måleriföretagen m.m., endast lämnar cirka 10 kr per timme till att täcka materialkostnaderna. Enligt Sandå är bolagets eget snitt för att täcka materialkostnader vid motsvarande arbeten 75 kr per timme. Sandå gör mot denna bakgrund gällande att Stoby med angivna priser inte kommer att kunna uppfylla sina social- och arbetsrättsliga skyldigheter.

Kommunen har vitsordat att Stobys anbud är lägre än övriga anbudsgivares anbud. Kommunens uppfattning är emellertid att ett påslag om 75 procent på riksprislistan ger anbudsgivare en god marginal och att det inte är så lågt att det ger anledning att befara att leverantörens anställda inte kommer att erhålla avtalsmässig ersättning. Enligt kammarrätten står de åtgärder som kommunen har vidtagit för att dra denna slutsats inte i strid med lagen om offentlig upphandling, såsom Sandå har gjort gällande. Åtgärderna måste istället anses ingå som ett led i identifierandet av misstänkt låga anbud.

Kammarrätten konstaterar att det är ostridigt att Stobys priser i aktuella delar är lägre än de priser som övriga anbudsgivare har lämnat. Parterna har dock olika uppfattningar om huruvida Stobys priser är så pass låga att de innebär att Stoby inte kommer att kunna uppfylla sina sociala och arbetsrättsliga skyldigheter eller om de i övrigt förefaller vara onormalt låga i lagens mening. Sandå har inte åberopat något underlag till stöd för sina beräkningar. Härtill kommer att kommunen har en förhållandevis stor frihet att avgöra vad som utgör ett onormalt lågt anbud. Mot denna bakgrund kan Sandå inte med erforderlig styrka anses ha visat att Stobys priser borde ha framstått som onormalt låga på ett sådant sätt att det har ålegat kommunen att begära en förklaring till anbudet. Vad Sandå i övrigt har anfört utgör inte heller skäl för att ingripa mot upphandlingen. Överklagandet ska följaktligen avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 9).

Kammarrättsråden Ola Holmén (ordförande) och Hans-Olof Hallbäck samt tf. kammarrättsassessorn Finn Hultin (referent) har deltagit i avgörandet.

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I VÄXJÖ**

DOM
2017-10-16
Meddelad i Växjö

Mål nr
1844-17
1845-17

SÖKANDE

Sandå Sverige AB, 556467-7119
Box 732
182 17 Danderyd

Ombud: Advokat Maria Pedersen och jur.kand. Åsa Fält
Advokatfirman Pedersen AB
Box 3462
103 69 Stockholm

MOTPARTER

1. Karlshamns kommun, Kommunledningsförvaltningen
Ekonomi/Upphandling
374 81 Karlshamn

2. Karlshamnsfastigheter AB, 556188-5160
Rådhuset
374 81 Karlshamn

Ombud: Karlshamns kommun, Kommunledningsförvaltningen
Ekonomi/Upphandling
374 81 Karlshamn

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling (LOU)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 164148

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 42 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-56 02 00 E-post: forvaltningsrattenivaxjo@dom.se www.forvaltningsrattenivaxjo.domstol.se	0470-255 02	måndag–fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Karlshamns kommun och Karlshamnsfastigheter AB (kommunen) har genomfört en upphandling avseende måleriarbeten som ett öppet förfarande. Tre anbud inkom inom den stipulerade tiden. Efter utvärdering av anbuden beslutade kommunen genom tilldelningsbeslut den 3 maj 2017 att anta tre leverantörer enligt rangordning 1. Stoby Måleri AB (Stoby) 2. Sandå Sverige AB och 3. Måleribolaget i Karlshamn AB att utföra uppdraget. Sandå Sverige AB (Sandå) har ansökt om överprövning av tilldelningsbeslutet.

YRKANDEN

Sandå yrkar i första hand att förvaltningsrätten ska förordna att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts på så sätt att anbudet från Stoby förskastas. I andra hand yrkas att förvaltningsrätten ska förordna att upphandlingen får avslutas först sedan rättelse gjorts på så sätt att kommunen begär en förklaring av Stobys onormalt låga anbud.

Kommunen bestrider bifall till ansökan.

VAD PARTERNA HAR ANFÖRT

Sandå anför bl.a. följande. Kommunen har brutit mot de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § LOU genom att inte ha begärt en förklaring av Stobys låga anbudspris. Kommunen har inte följt det kontradiktoriska förfarande som föreskrivs i 16 kap. 7 § LOU. För det fall kommunen hade genomfört prövningen i enlighet med LOU skulle Sandå eventuellt ha blivit rankad först och således vunnit upphandlingen. Sandå har därför lidit, eller riskerar i vart fall att lida, skada av kommunens brott mot LOU. Stoby har lämnat ett anbud med onormalt lågt pris. I upphandlingen har anbudsgivarna lämnat i en bilaga avseende procentpåslag på hjälpmedel, material för utvändigt målning, på ackordlista för invändig målning samt för ackordlista för

utvändig målning. Sandå och den tredje anbudsgivaren, Måleribolaget i Karlshamn AB, lämnade betydligt högre procentpåslag. Sandås procentpåslag var 190 % på invändig målning och 150 % på utvändig målning. Måleribolagets procentpåslag var 192 % och 160 % i motsvarande delar. Detta ska jämföras med Stobys procentpåslag om 75 % för såväl invändig som utvändig målning. Stobys anbud är således ca 75-117 % lägre jämfört med övriga anbudsgivare i de olika delarna. Detta är onormalt lågt. När en leverantör har lämnat ett onormalt lågt pris ska den upphandlande myndigheten, i enlighet med 16 kap. 7 § LOU, begära att leverantören förklarar det låga priset. Den upphandlande myndigheten ska därefter förkasta anbud där leverantören inte på ett tillfredställande sätt förklarar det låga priset. Den upphandlande myndigheten ska även förkasta en leverantörs anbud om den finner att det onormalt låga priset beror på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter. Kommunen har inte begärt in en sådan i lag förskrivna förklaring av Stoby. Kommunen har inte agerat i enlighet med LOU och således finns brister i upphandlingsförfarandet. Då bristen hänför sig till ett senare stadium än det konkurrensuppsökande skedet ska rättelse ske på ett sådant sätt att upphandlingen får avslutas i första hand sedan Stobys anbud förkastas och i andra hand efter att kommunen begärt in en förklaring och ny utvärdering gjorts.

Kommunen anför bl.a. följande. Det saknas skäl att besluta att kommunen ska återkalla tilldelningsbeslutet och genomföra ny tilldelning. Kommunen har genomfört den aktuella upphandlingen i enlighet med LOU. Kommunen har som utgångspunkt för prisberäkning använt den riktprislista som återfinns i riksavtal mellan måleriföretagen i Sverige och Svenska Måleriförbundet. Prislistan är framtagen och accepterad av arbetsmarknadens parter. Anbudsgivare ska i anbud ange vilket procentuellt påslag man vill göra på de priser som anges i riksavtalet. Kommunen har inte uppfattat Stobys anbud som onormalt lågt. Ett påslag om 75 % på riktprislistan ger anbudsgivare en god marginal samtidigt som upphandlande myndighet känner sig

trygg i att anbudsgivarens medarbetare kommer att erhålla avtalsmässig ersättning. Eftersom andra i upphandlingen inkomna anbud var avsevärt högre, ville kommunen dock försäkra sig om att Stoby tolkat upphandlingsdokumenten korrekt. Detta bekräftades av Stoby. Kommunen begär att Sandås yrkanden avslås i sin helhet och att kommunen ges möjlighet att slutföra upphandlingen i enlighet med fattat tilldelningsbeslut.

Sandå genmälde bl.a. följande. För punkten invändig målning ska material ingå i procentsatsen. Normalt sett kan den sociala procentsatsen beräknas till ca 70 %. Då ingår allt, så som helglöner, arbetstidsförkortningar och avgift till måleriföretagen som till exempel är baserad på semesterlön. Snittlön för ackordsarbete i måleribranschen är ca 200 kr per timme. Detta leder till att det blir ca 5 % i påslag kvar för material. Det i sin tur ger då ca 10 kr per timme för att täcka materialkostnaderna. Sandås snitt för att täcka materialkostnaderna, baserat på företagets uppgifter från föregående år, var ca 75 kr per timmer för motsvarande arbeten. Att Stoby ska klara motsvarande på en bråkdel av den kostnaden är inte troligt och inte heller möjligt. I och med att materialkostnaderna är fasta är det således troligt att Stoby med sitt angivna ackordpris inte kommer att kunna uppfylla sina sociala och arbetsrättsliga skyldigheter. Stobys anbud är 75-117 % lägre jämfört med övriga anbudsgivare i de olika delarna. Endast med denna vetskap måste kommunen ha uppfattat Stobys pris som onormalt lågt. Det bekräftas även av kommunen i yttrandet genom meningen ”eftersom andra i upphandlingen inkomna anbud varit avsevärt högre”. I och med den nya LOU är det en skyldighet för den upphandlande myndigheten att begära in en förklaring av priset som i detta fall med tanke på omständigheterna är att se som onormalt lågt. Högsta förvaltningsdomstolen har i HFD 2013 ref 31 funnit att en upphandling anses påbörjad när en myndighet beslutat att inleda ett upphandlingsförfarande och detta beslut kommit till kännedom utåt genom att myndigheten tagit någon form av extern kontakt i syfte att anskaffa det beslutet avser. Den 24 januari 2017 höll kommunen ett möte med ett antal leverantörer inför att

upphandlingen skulle påbörjas. Det är först vid detta datum som kommunen har kommunicerat externt att beslut tagits om att inleda upphandlingen.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser

Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling upphävdes i samband med att lagen (2016:1145) om offentlig upphandling trädde i kraft den 1 januari 2017. I övergångsbestämmelserna anges dock att den upphävda lagen alltjämt ska tillämpas på upphandlingar som påbörjats före ikraftträdandet. Sandå har anfört att upphandlingen ska anses vara påbörjad i januari 2017 då det var första tidpunkten som kommunen kommunicerat externt att beslut tagits om att inleda upphandlingen. Förvaltningsrätten finner inte skäl att ifrågasätta detta. Lagen (2016:1145) om offentlig upphandling ska därmed tillämpas i målet.

Av 4 kap. 1 § LOU framgår att upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

Enligt 16 kap. 7 § LOU ska den upphandlande myndigheten begära att leverantören förklarar det låga priset eller kostnaden, om ett anbud förefaller vara onormalt lågt.

Myndigheten ska förkasta anbudet om leverantören inte på ett tillfredsställande sätt har förklarat det låga priset eller kostnaden.

En upphandlande myndighet ska också förkasta en leverantörs anbud om den finner att det onormalt låga priset beror på att anbudet inte stämmer överens med tillämpliga miljö-, social- eller arbetsrättsliga skyldigheter.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om kommunen har brutit mot någon av de grundläggande principerna i 4 kap. 1 § lagen LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och i så fall om detta medfört att Sandå lidit eller kan komma att lida skada.

Sandå har i huvudsak anfört att kommunen skulle ha förkastat anbudet från Stoby eftersom det var onormalt lågt eller i vart fall begärt en förklaring till det låga anbudet. Av förarbeten till bestämmelsen i 16 kap. 7 § LOU framgår att det ankommer på den upphandlande myndigheten att avgöra om ett anbud förefaller vara onormalt lågt. Syftet med regleringen är i första hand att skydda den upphandlande myndigheten från oseriösa anbud där man befärar att leverans inte kommer att kunna ske i enlighet med priset. Det är först sedan den upphandlande myndigheten preliminärt har bedömt att ett anbud förefaller onormalt lågt som myndigheten är skyldig att kräva in en förklaring från anbudsgivaren innan anbudet förkastas (prop. 2015/16:195 s. 795 och 1 114). Kommunen anför att de inte uppfattat Stobys anbud som onormalt lågt. Kommunen har använt sig av en riksprislista som är framtagen och accepterad av arbetsmarknadens parter och har med ledning av denna bedömt att ett 75 % är ett rimligt påslag. Bedömningen framstår inte som uppenbart oriktig. Sandå har utifrån vad de anfört i målet inte visat att kommunen har agerat felaktig genom att inte bedöma att anbudet förefaller onormalt lågt. Det är endast om ett anbud förefaller onormalt lågt som kravet på en utredning av det låga priset träder in. Det har således inte funnits en skyldighet för kommunen att avkräva Stoby en förklaring i aktuellt mål. Kommunen kan inte anses ha agerat i strid med LOU.

Det är i målet inte heller visat att kommunen i övrigt har brutit mot de grundläggande i principerna eller någon annan bestämmelse i LOU och att detta medfört att Sandå lidit eller kan komma att lida skada. Ansökan om överprövning ska därför avslås i sin helhet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1D-LOU)

Maria Dahlqvist
rådman

Föredragande: Sofie Bäckström

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att prövningstillstånd meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster eller lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättsens dom eller beslut har löpt ut. Vanligtvis får, då kammarrätten inte har fattat något interimistiskt beslut om att upphandlingen inte får avslutas, avtal slutas omedelbart. **I de fall där kammarrätten har fattat ett interimistiskt beslut om att avtal inte får ingås, får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt det interimistiska beslutet.** Ett överklagande av rättsens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen.
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet.
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd.
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta.
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.